

Varlıkların Allah'ın varlığını bildirmeleri

Niğde'den okuyucumuz: “Mesnevî-i Nûriye'nin 54. sayfasında yer alan, ‘Ve kezâ kevn-ü vücudda, imkân, kesret, infial mertebeleri vardır. İmkân mertebesi, vücub mertebesine bakar ve onu istilzam eder. Kesret mertebesi, vahdet mertebesine nâzırdır, onu iktiza eder. İnfial mertebesi, fâiliyet mertebesine mütevakkıftır. Bu mertebeler arasındaki istilzam, bizzarure vâcib, vâhid, faal bir Hâlık'ı iktiza ve istilzam eder’ cümlesini izah eder misiniz?”

Mesnevî-i Nuriye, Tevhid hakikatlerini damla damla katreleştiren ve zihnimize yeni ufuklar açan bir nûr deryasıdır. Her bir cümlesi, her bir satırı, her bir paragrafı, her bir bölümü birer tefekkür hazinesidir. Cümleler arasına girdikçe aklımız huzur bulur, okudukça kalbimiz beslenir, doyar, imanımız inkişaf eder.

Bedüzzaman Hazretleri burada, iki temel cephe ele almıştır:

1- İmkân, kesret ve infial cephesi. Bu cephe yaratılmışların cephesidir. Burada her bir varlık, varlıkla yokluk ihtimallerini birlikte taşır. Burada her bir varlık, çokluklar arasında kendisine biçilmiş bir yerededir. Burada her bir varlık, tasarruf edilmeye, yönlendirilmeye ve şekil verilmeye hazır bulunmaktadır. Bu cephe, içinde yaşadığımız ve meyvesi bulunduğumuz kâinattır.

2- Vücub, vahdet ve fâiliyet cephesi. Bu cephe ise, Yaratıcının cephesidir. Eğer yaratılmışlardan söz ediyorsak, Yaratıcının varlığı vaciptir, yani zorunludur. Varlıkla yokluk arasında bocalayan varlıkları “var kılan” kudret, emir ve irâde; elbette öncelikle ve zorunlu gereklilik derecesinde vardır. Eğer bir çokluktan söz ediyorsak, bir birlik söz konusudur. Eğer bir yapıma işinden, düzenlenmekten ve yönlendirilmekten söz ediyorsak, bir yapan, bir düzenleyen ve bir yönlendiren yine zorunlu olarak var olmalıdır ve vardır.

İşte bu mertebeler arasındaki zorunlu bağ, zorunlu olarak var olan, bir olan, iş ve eylem sahibi olan Hâlık Teâlâ'yı bildirir, kör olmayana gösterir.¹

Nitekim Cenâb-ı Hak, kâinatta bütün işleri ve fiilleri yapan, bütün oluşumları yaratandır. Cenâb-ı Hak; hayatı vermektan ölümü takdir etmeye, hastalıktan şifaya, rızıklandırmaktan güzellikleri tanzim etmeye, bitkilerin büyümesinden ve çoğalmasından hayvanların yaratılışına, yağmurun gönderilmesinden pınarlarda suyun kaynamasına, toprağın sükûnetinden yer kabuğunun zelzelesine, dünyanın dönmesinden güneşin ışık ve ısı vermesine, güneş sisteminin hareketlerinden galaksilerin ve yıldızların seyirlerine kadar kâinatta ne kadar fiil ve eylem varsa, ne kadar faaliyet ve iş varsa, ne kadar hareket ve bereket varsa, ne kadar "yapma işi ve fiili" varsa hepsinin, yani tekvinî fiillerin tamamının yapıcısı, yaratıcısı ve failidir.

Cenâb-ı Hak dilediği gibi faaliyet yapar, faaliyetleriyle her şeyi kuşatır, hiçbir şey Kendisini hiçbir faaliyetten alıkoyamaz. Cenâb-ı Hak irade ettiği her şeyi bir emirle anında yapar, bütün oluşumlar ve varlıklar âlemi Allah'ın faaliyetlerinin şahididirler. Kâinatta gördüğümüz baş döndürücü faaliyetler, Cenâb-ı Faal-i Hakim'in sonsuz tasarruflarının her an dilediği gibi devam ettiğini göstermektedirler.

Bu mevcudatta işleyen fiillerin hadsiz intizam ve hikmet dillerinin Cenâb-ı Hakkın varlığına ve birliğine hadsiz şahitler olduğunu beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, kâinattaki bütün varlıkların, hadsiz intizam dilleriyle ve hikmet parmaklarıyla gösterdikleri Allah'ı bilmemenin veya inkâr etmenin çok büyük bir cehalet ve tarif edilmez bir divanelik olduğunu, hatta dünyada en ziyade hayret edilecek bir şey varsa onun da bu inkâr olduğunu; hatta kâinatın vücudunu inkâr eden Sofestâîlerin bu noktada akla daha çok yaklaştıklarını, çünkü kâinatı ve kendini inkâr etmenin, Allah'ı inkâr etmekten daha akıllı bir iş olduğunu kaydeder.² Saîd Nursî Hazretlerine göre, mevcudattaki her bir icat fiili, bütün fiillerin kendi Failinin fiilleri olduğunu ispat eder. Çünkü her bir eser, bilhassa hayat sahipleri, kâinatın küçük bir misalini, âlemin bir çekirdeğini ve dünyanın bir meyvesini teşkil ederler. O küçük misali, o çekirdeği ve o meyveyi îcad eden, bütün kâinatı îcad edenden başkası değildir. Çünkü meyvenin mucidi, ağacın mucidinden başkası olamaz. Bu durumda her bir eser, bütün eserleri kendi Müessirine verdiği gibi; her bir fiil de bütün fiilleri kendi Failine vermektedir. Çünkü her oluşum ve yaratılış fiili, tüm varlıkları kuşatacak derecede geniş ve zerreden yıldızlara kadar uzun bir Yaratıcılık kânununun ucu olarak görünmektedir. Demek o küçük fiilin sahibi kim ise, zerrelere yıldızlara kadar bütün âlemdeki fiillerin tamamının Faili de O'dur.³

Bedüzzaman Hazretlerine göre âlemde sonsuz derecede cereyan eden ve yalnız Allah'a ait olan oluşum fiillerini sınırlayan, yine yalnız Allah'ın hikmet ve iradesi ve

varlıkların kabiliyetleridir.4

Her an varlıkla yokluk ihtimali içinde olan tüm varlıkların var olmalarının vücub hakikatini, yani Allah'ın zorunlu olarak var olması hakikatini gösterdiğini; infialin, yani "yapılmaya maruz kalma" işinin bir fiili gösterdiğini; yaratılmışlığın, bir Hâlık'ı bildirdiğini; çokluk ve bir araya getirme işinin de bir ve tek olan Allah'ı gösterdiğini beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, bu vücub, fiil, hâlikiyet ve vahdet hakikatlerinin gâyet açıklıkla, netlikle ve zarûretle sonradan olan varlıklara benzemeyen, yapılmış olmayı kabul etmeyen, çok olmayan ve yaratılmış olmayan Allah'a işaret ettiğini kaydeder.5

Dipnotlar:

- 1- Mesnevî-i Nûriye, s. 54.
- 2- Lem'alar, s. 309.
- 3- Mektûbât, s. 320.
- 4- Şuâlar, s. 142.
- 5- Sözler, s. 619.